

ANASINIFI (6 YAŞ) DÜZEYİNDEKİ ÇOCUKLARIN ŞEKİLSEL YARATICILIKLARININ CİNSİYET DEĞİŞKENİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON OF 6 YEARS OLD GIRLS AND BOYS PRESCHOOLERS ON THE FIGURATIVE CREATIVE THINKING

Yrd.Doç.Dr.Türkân ÖNCÜ

SUMMARY

In this research, it was studied that the figurative creativity of six years old preschoolers. One hundred twenty children (60 boys and 60 girls) were asked to complete the Torrance Tests of Creative Thinking Figural Form A. Obtained scores were evaluated on four basic dimensions of creativity: fluidity, flexibility, originality and elaboration. The scores on these dimensions were compared on the basis of sex variable by employing t. test. No significant differences were found between boys and girls. Results indicated that some dimensions of creativity were significantly correlated with each other.

GİRİŐ

1950"li yıllardan günümüze değin "yaratıcılık" kavramı, genellikle ya düşünsel bir sürece, ya da ortaya konan bir ürüne dayanılarak betimlenmiş, ayrıca bu betimlemelerde bir tür kişilik yapısı ya da çevresel koşul da vurgulanmıştır. Çeşitli yazarların yaratıcılığı betimlerken vurguladıkları hususlar birbirinden farklı olsa da, tüm betimlemelerin ortak olarak içerdiği husus, "yeni ve alışılmamış bir şeyin ortaya konması" sürecidir. Bu "yeni ve alışılmamış olanı" ortaya koyarken kişi, sıradan bir insandan farklı biçimde düşünür. Bu düşünme süreci içinde ana yoldan ayrılma, kalıpların ya da alışılmıőın dışına çıkma, bilinmeyene dalma konusunda güdüleyici bir merak ve cesaret, yeniliğe ve deneyime açık olma, fikirler arasındaki ilişkilerde başkalarının göremediğini görebilme, fikirleri yeni ilişkiler içinde birleştirebilirle, yaratıcılığı açıklayan hususlardır. Ayrıca yaratıcılık kavramı, verileni hemen kabul etmeyen, yeni ve farklı çözüm yollarını irdeleyen, orijinal fikirler üretebilmeyi içeren zengin bir icat, bilimsel bir kuram, geliştirilmiş bir ürün, edebi bir çalışma, yeni bir tasarım vb. gibi ürün olarak da somutlaştırılmıştır. (Torrance ve Goff, 1989).

Yukarıdaki paragraftan da anlaşılacağı gibi, yaratıcı düşünme, tek bir yetenek olmayıp, çok sayıda yeteneği içerir. Bu alandaki yaygın araştırmalara göre yaratıcılık, problemlere duyarlı olmayı, akıcılık (çok sayıda fikir ve çağrışım üretebilme), esneklik (değişik fikirler üretme veya birbirinden değişik yaklaşımlar kullanma), orijinallik (yeni, alışılmamış ve yenilikçi fikirler üretme), elaborasyon (verilen yalın bir uyarıyı ayrıntılı ve özenli biçimde işleyip geliştirme) ve yeniden betimleme (alışlagelenden, kurulmuş olandan, istenilen yoldan farklı bir yol algılama veya betimleme) yeteneklerini de içerir. (Torrance ve Goff, 1989).

Söz konusu edilen bu yaratıcı yeteneklerde erkekler ve kızlar arasında farklılıklar olabilir mi?

Literatür incelemeleri sonucunda, bu konuda farklı bulgularla karşılaşmıştır. Örneğin Moran ve diğerleri (Moran 1983a) orijinal düşünmenin ölçülmesinde uyarının özelliğini araştırdıkları bir çalışmada, 47 anaokulu çocuğuna, iki ve üç boyutlu formları olan altı uyarıdan oluşan bir görev etkinliği vererek, belirli şekilsel uyarılardan oluşan bu etkinlik aracılığıyla çocuklarda fikirselsel akıcılığı test etmişlerdir. Sonuçta erkeklerin akıcılık açısından kızlardan daha fazla tepki verdikleri, ancak kız ve erkeklerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı gözlenmiştir. Aynı araştırma, okul öncesi çağındaki erkek çocukların, aynı yaştaki kızlardan daha orijinal fikirler ürettiklerini de ortaya koymuştur. Bu bulgu, Moran'ın aktarımına göre, yine okul öncesi çağındaki çocuklarda orijinal düşünmeyi incelemiş olan Busse, Blum ve Gutride'nin (1972) bulgularıyla tutarlıdır. Ancak benzeri bir araştırmada herhangi bir cinsiyet farkı bulgulamayan Ward'ın (1968) sonuçlarıyla tutarsızdır.

Moran ve diğerleri (1983 b), bir başka araştırmalarında yine anaokuluna devam eden 4-6 yaşları arasındaki çocuklarda orijinal düşünmeyi incelemişlerdir. 47 çocuğa Wallach ve Kogan'ın Yaratıcılık Bataryası'nı uygulamak suretiyle yaptıkları ölçümde, yaş veya cinsiyet için anlamlı bir temel etki veya etkileşimin olmadığını gözlemişlerdir.

Maccoby ve Jacklin (1974), yaptıkları literatür incelemelerinde, orijinal düşünmede cinsiyet farklılığı ile ilgili çok az bulgu olduğunu ortaya koymuşlardır. Maccoby ve Jacklin, bu konuda küçük çocuklarla yapılan çalışmaların az oluşu nedeniyle, küçük yaş düzeylerinde gerçek bir cinsiyet farklılığı varsa bile bunun dikkatleri çekecek boyutlarda olmadığını düşünmüşlerdir. Yine Maccoby ve Jacklin, erkekler niceliksel ve mekânsal görevlerde üstün olurken, kadınların da sözel yetenek gerektiren görevlerde üstün olabilecekleri savını da tartışmışlardır. Onlara göre bu tür savlar, verilere göre desteklenebilmekte ya da çürütülebilmektedir. Mekânsal yeteneklerde bu tür farklılaşmalar az olabilir, olmayabilir, birbiriyle tutarlı

olmayabilir. Aynı şekilde matematik veya sözel yeteneklerde de cinsiyet farklılıkları olabilir. Bu konudaki yargılar birbiriyle oldukça çelişiktir. (Akt: Abra ve Valentine-French, 1991).

Benbow ve Stanley (1980, 1983), kız ve erkeklere uyguladıkları SAT testindeki matematik performansı düzeylerine baktıklarında, kızlar ve erkekler arasındaki farkın çok az olduğunu görmüşlerdir. Fakat erkeklerin kızlara oranı artırıldığında en yüksek başarı oranının 13'e1 olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Becker ve Hedges (1984) de, eşit olmayan bir oranda, kızların sözel etkinliklerde çok yüksek bir puan alırken, erkeklerin de matematikte yüksek puanlar aldıklarını bulgulamalarıdır, Feingold (1988), böylesi farklılıkların gözardı edilmeye çalışılsa da, oldukça büyük olduğunu ve sonuçların güvenilir olduğunu ileri sürmüştür. (Akt.:Abra ve Valentine-French, 1991).

Öncü (1989), 7-11 yaşları arasındaki 150 ilkokul çocuğu üzerinde yaptığı araştırmada Torrance Yaratıcı Düşünme Şekil Testi'ni uygulamış ve "orijinallik" faktöründe "Cinsiyet" temel etkisi yönünden erkeklerin ortalamasının kızların ortalamasından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. "Esneklik" faktöründe de 8 yaşındaki erkek deneklerin ortalaması, aynı yaştaki kızların ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. "Elaborasyon" faktöründe ise 11 yaşındaki kızlar (62.20) ve erkeklerin (49.83) ortalamaları arasında da anlamlı olmasa da, kızlar lehine belirgin bir fark gözlenmiştir.

Can ve Karakaş (1991), yurtlarda barınan kimsesiz çocuklarla ailelerinin yanında kalan ilkokul 5.sınıf düzeyindeki çocukların yaratıcılıklarını karşılaştırdıkları bir araştırmada 80 çocuğa Torrance Yaratıcı Düşünme Şekil Testi A Formunu uygulamışlar ve "orijinallik" faktörü yönünden, kimsesiz erkek çocukların ortalamalarının, kimsesiz kız deneklerin ve ailelerinin yanında kalan erkek deneklerin ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. "Elaborasyon" faktöründe de, kimsesiz kız deneklerin ortalamaları, kimsesiz erkek deneklerin ve ailelerinin yanında kalan kız deneklerin ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Can ve Karakaş, literatür incelemeleri ve yetiştirme yurtlarındaki gözlemlerine dayanarak, kimsesiz erkek çocukların genelde uyumsuz ve saldırgan, kimsesiz kızların ise daha uyumlu ve bağımlı özellikler taşıdıklarından söz etmektedirler. Orijinallığın, cesareti gerektirdiği için maskülen, elaborasyonun ise duygusallığı ve ayrıntılara duyarlılığı gerektirdiği için feninen bir kişilik özelliği sayılabileceğini de yorumlarında belirtmekte ve kızlarla erkekler arasındaki bu farkın beklendik bir bulgu olduğunu vurgulamaktadırlar.

Abra ve Valentine-French (1991) de, bir makalelerinde erkeklerde ve

kadınlarda yaratıcı başarı alanlarının farklı yönlerde olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu yazarlara göre erkekler genellikle "büyük" sayılan sanatsal ve bilimsel işlerde daha ileri düzeyde, kadınlar da dikkate değer bir düzeyde, yorumlama ve icra içeren sanatlarda, koreografide, edebiyatta (özellikle çocuk edebiyatında) ve "küçük sanatlar" olarak nitelendirilen örgü, işleme gibi el sanatlarında başarılıdırlar.

Bu araştırma da, yukarıda aktarılmış olan çeşitli araştırma bulgularında birbiriyle tutarsız sonuçlar verebilen, ancak yine de belirli alanlarda dikkati çeken, yaratıcı başarıda cinsiyet farklılıklarını irdelemek amacıyla yapılmıştır. Öncü'nün (1989) ilkökul çağındaki çocuklarla yaptığı olduğu araştırmasında yaratıcılığın bazı boyutlarında cinsiyetler arasında fark bulunduğundan yukarıda söz edilmişti. Bu çalışmada ise, böylesi farklılıkların okul öncesi düzeyde de gözlenebilir olup olmadığı ve bu farkların hangi gelişim düzeyinde belirmeye başladığı sorularına cevap aranmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Örneklem seçimi: Araştırmanın örneklemini, 6 yaşında 60 kız 60 erkek olmak üzere çeşitli anaokullarına devam eden toplam 120 denekten oluşturulmuştur. Söz konusu denekler Ankara ve İzmir illerindeki 10 anaokulundan seçilmiştir. Örneklem seçiminde yaş değişkeni (6 yaş) sabit tutulmuş, zekâ düzeylerinin de ortalama (normal) olmasına özen gösterilmiş, bu konuda öğretmenlerden alınan bilgiler esas alınmıştır.

Veri toplama araçları: Araştırmada veri toplama aracı olarak Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri, Şekil Testi A Formu kullanılmıştır. Test. üç etkinlikten oluşmaktadır. Bu etkinlikler şunlardır:

1) Resim oluşturma: Belli bir renkte ve şekildeki bir eliş kağıdı deneğe verilerek bundan bir kompozisyon oluşturması istenir. Denek, bu şekli beyaz bir dosya kağıdı üzerine istediği yere yapıştırarak ve ilginç bir öykü anlatan orijinal bir resim meydana getirmek üzere bu şekle kalemle istediği biçimde çizimler ekleyebilecektir.

2) Resim tamamlama: Bu etkinlik on kareden oluşmakta ve her kare içinde, doğru ve eğrilerden oluşan farklı çizimsel uyarılar bulunmaktadır. Denekten, bu çizimleri tamamlayarak, yaptığı her çizime bir ad vermesi istenir.

3) Paralel çizgiler: Deneğe, otuz çift paralel çizgiden oluşan bir seri verilir ve on dakika içinde bunlardan yapabildiği kadarını çizimsel olarak tamamlaması ve yaptığı her çizime bir ad vermesi istenir.

Testin bu etkinlikleri değerlendirilirken akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon (ayrıntılı ve özenli çizim) puanları hesaplanmıştır. Değerlendirme, Torrance Tests of Creative Thinking, Figural Test, Booklet A (1972) adlı puanlama rehberindeki ölçütlere göre yapılmıştır.

Testin geçerliği ve güvenilirliği: Torrance tarafından Amerikan çocukları üzerinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu, testin yaratıcılığı ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçüt olduğu anlaşılmış, aynı bulgu, Amerika'da yapılan başka araştırmalarca da doğrulanmıştır (Torrance, 1973).

Türkiye'de de Aksu (1985) testin "resim tamamlama" ve "paralel çizgiler" etkinliklerini kullanarak çocuklar üzerinde yaptığı araştırmada, testin söz konusu etkinlikleri için oldukça yüksek geçerlik ve güvenilirlik katsayıları elde etmiştir.

Öncü'nün (1989) ilkokullarda yaptığı bir araştırmada da testin tüm etkinliklerinin uygulandığı 30 deneğin öğretmenleri ile görüşülerek akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon faktörleri hakkında açıklama yapılmış ve söz konusu öğrencilerin bu hususlardaki yeteneklerine ilişkin öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenlerden alınan sözel bilgilerin, testlerden elde edilen yaratıcılık ölçümleriyle büyük ölçüde tutarlı olduğu görülmüştür.

İşlem yolu: Söz konusu test, deneklere serbest etkinlik saatlerinde, sınıfta grup olarak uygulanmış, çevrede kendilerini yönlendirecek kitap ve benzeri resimli materyaller bulunmamasına, ayrıca çizim işlemi süresince de deneklerin birbirlerinin çizimlerinden etkilenmemesi hususuna da dikkat edilmiş, kendilerine testin amacına ilişkin herhangi bir açıklama da yapılmamıştır.

Testi tamamlama süresi, denek başına yaklaşık yarım saatlik bir zaman almıştır. (Üçüncü etkinlik on dakika ile sınırlı olup, denekler diğer iki etkinliği de yaklaşık onar dakikalık süreler içinde tamamlamışlardır.)

BULGULAR

Toplanan verilerin istatistiksel analizinde, önce kız ve erkek deneklerin akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları bulunmuş, ortalamalar arasında fark olup olmadığını anlamak için t testi uygulanmıştır. Bulunan değerler, kız ve erkek denekler için bir tabloda gösterilmiştir. Daha sonra da kız ve erkek deneklerin, yaratıcılığın dört boyutundan aldıkları puanların birbirleriyle korelasyonuna bakılmış ve sonuçlar, kızlar ve erkekler için ayrı ayrı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo : 1

6 yaşındaki kız ve erkek deneklerin Torrance Yaratıcı Düşünme Şekil Testinden aldıkları puanlara ilişkin ortalama ve standart sapmaları ile t testi sonuçları

	Yaratıcılığın boyutları	Kızlar (n=60)	Erkekler (n=60)	t değerleri
Torrance Yaratıcı	X Akıcılık	21.73	22.51	0.57
	S	7.34	7.72	
Düşünme Şekil	X Esneklik	15.86	15.96	0.12
	S	4.99	4.29	
Testi	X Orijinallik	30.23	32.58	0.89
	S	13.34	15.52	
	X Elaborasyon	24.63	19.35	1.81
	S	15.23	16.59	

Tablo I'de görüldüğü gibi, uygulanan t testi sonucunda yaratıcılığın, akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon boyutlarında kızların ve erkeklerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak sadece elaborasyon faktöründe anlamlıya yaklaşan bir fark ($p<.07$) gözlenmektedir. Buna göre, elaborasyon faktörü açısından kızların ortalamaları, erkeklerin ortalamalarından daha yüksektir.

Tablo II.1

Kız deneklerin TTCT şekil testinden aldıkları akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon puanları arasındaki korelasyonlar.

Kızlar n=60	Esneklik	Orijinallik	Elaborasyon
Akıcılık	0.67*	0.83*	0.48*
Esneklik		0.77*	0.26
Orijinallik			0.42*

* $p<.01$

Tablo II.1'de görüldüğü gibi, kız denekler, Torrance Yaratıcı Düşünme Şekil Testinden aldıkları akıcılık puanlarıyla esneklik puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.67$, $p<.01$), akıcılık ve orijinallik puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.83$, $p<.01$), akıcılık ve elaborasyon puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.48$, $p<.01$), esneklik ve orijinallik puanları

arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.77$, $p<.01$), orijinallik ve elaborasyon puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.42$, $p<.01$) ortaya koymuşlardır.

Tablo II.2

Erkek deneklerin TTCT Şekil Testi'nden aldıkları akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon puanları arasındaki korelasyonlar

Erkekler n=60	Esneklik	Orijinallik	Elaborasyon
Akıcılık	0.77*	0.85*	0.18
Esneklik		0.70*	0.29
Orijinallik			0.25

* $p<.01$

Tablo II.2 ise, erkeklerin korelasyonel analizlerini göstermektedir. Tabloda görüldüğü gibi erkek deneklerin akıcılık ve esneklik puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.77$, $p<.01$); akıcılık ve orijinallik puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.85$, $p<.01$), esneklik ve orijinallik puanları arasında anlamlı bir ilişki ($r=0.70$, $p<.01$) olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın bulguları irdelenmiş ve literatürdeki diğer araştırma bulgularıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bulgulara göre, uygulanan t testi sonucunda yaratıcılığın akıcılık, esneklik, orijinallik ve elaborasyon boyutlarında kızlar ve erkeklerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Bu sonuç, Ward'ın (1968) ve Moran'ın (1983b) bulgularıyla tutarlı olup, Moran (1983a), Becker ve Hedges (1984), Busse, Blum ve Guthride (1972)'nin bulgularıyla ise tutarsızdır. Bu durum, Maccoby ve Jacklin'in (1974) yaratıcılık konusunda, özellikle küçük çocuklara ilişkin cinsiyet farkı analizlerinin çelişik sonuçlar verebileceği yolunda vardıkları sonucu doğrular görünmektedir.

Bu araştırmanın bulguları, Öncü'nün (1989) ilkökul çocukları üzerinde yaptığı araştırmanın bulgularıyla da -bir hususun dışında- benzeşmemektedir. Sadece bu çalışmada, anlamlı düzeyde olmasa bile elaborasyon faktöründe kızların ortalamaları (24.63) ve erkeklerin ortalamaları (19.35) arasındaki fark, kayda değer bulunmuş olup, .07 düzeyinde de anlamlı olduğu görülmüştür. Bu sonuç da Öncü'nün (1989) 11 yaş çocuklarına ilişkin bulgularıyla ve Can ve Karakaş'ın (1991) bulgularıyla tutarlı bulunmuştur. Bu da kızların erkeklere görece ayrıntıya inme, işleme, süsleme ve özenli olma eğilimlerinin daha fazla oluşu ile açıklanabilir. Nitekim bu bulgu, Abra ve Valentine-French'in (1991) küçük

el sanatlarına ilişkin yaratıcı başarıların cinsiyetlerarası karşılaştırılmasında kadınlar lehine bir farklılığın sözkonusu olduğu yolundaki yargılarını da doğrulamaktadır.

Yaratıcılığın diğer boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı bir fark çıkmayışı nasıl değerlendirilebilir? Öncü'nün (1989) ilkökul çocukları üzerindeki araştırmasında bulguladığı gibi yaratıcılığın esneklik ve orijinallik faktörlerinde ilkökul yıllarında cinsiyetler arasında farklılıklar gözlenmiştir. Orijinallik faktörü açısından Can ve Karakaş'ın (1991) 11 yaş çocuklarına ilişkin bulguları da anlamlı bir cinsiyet farkı yansıtmaktadır. Elaborasyonda kızlar lehine olan hatırı sayılır farklılık da her iki çalışmada da 11 yaş çocuklarında belirgindir. Anasınıfı (6 yaş) düzeyinde akıcılık, esneklik ve orijinallikte kız ve erkeklerin ortalamaları arasında herhangi bir farkın ortaya çıkmayışı, henüz bu alanlarda bir cinsel farklılaşmanın belirmediğini, ancak elaborasyon farklılaşması açısından anasınıfı düzeyinin bir başlangıç olabileceğini düşündürür. Buna dayanarak elaborasyon açısından cinsiyet farklılıklarının, yaratıcılığın diğer boyutlarında ortaya çıkması muhtemel olan cinsiyet farklılıklarından daha erken bir dönemde belirlemeye başladığı düşünülebilir. Bu durumun ne derece gelişimsel olgunlaşma sürecine, ne derece de toplumsallaşma ve eğitim sürecine bağlanabileceği hususu, yapılacak yeni araştırma bulguları ışığında yordanabilir.

Yine de toplumsallaşma ve eğitim, yaratıcı yeteneklerin çoğunu başlatan, geliştiren ve güçlendiren bir süreç gibi görünmektedir. Genellikle okul öncesi çağlarında kızlar ve erkekler uygun cinsiyet rolleri doğrultusunda yönlendirilmeye başlanır. Bu çağlarda cinsiyet rollerine ilişkin farklılaşmalar belirlemeye başlasa da ilkökul çağlarında olduğu kadar pekişmiş ve yerleşmiş olmadığından yaratıcılığın "genellikle kızlarda daha güçlü" olarak nitelendirilebilecek elaborasyon boyutu ve "genellikle erkeklerde daha güçlü" olarak nitelendirilebilecek orijinallik boyutuna ilişkin cinsiyetler arasındaki farkların ilkökul yıllarında, özellikle ilkökulun beşinci yılına (11 yaş) doğru belirginlik kazandığı düşünülebilir. Ana sınıfı döneminde ise orijinallığe yönelik herhangi bir anlamlı fark gözlenmezken (yine de erkeklerin ortalamaları(32.58), kızlarınkinden (30.23) biraz daha yüksek çıkmıştır), elaborasyona ilişkin cinsiyet farklılıklarının belirlemeye başladığı söylenebilir.

Daha ileri gelişim dönemlerinde, örneğin ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde de kız ve erkekler arasında yaratıcılık açısından cinsiyet farklılıklarının incelenmesi, özellikle orijinallik ve elaborasyon boyutlarındaki cinsiyet farklılıklarının sürüp sürmediği, araştırılmaya değer konulardır.

Yaratıcılığın dört boyutu arasındaki korelasyonel analizler sonucunda kızlarda elaborasyon ve esneklik arasında, erkeklerde de elaborasyon ile yaratıcılığın tüm diğer faktörleri arasındaki korelasyonların düşük olduğu, bunun dışında her iki cinsiyette de yaratıcılığın akıcılık, esneklik ve orijinallik boyutlarının birbiriyle anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki sergilediği gözlenmiştir. Kız ve erkeklerin puanlarına ilişkin bu korelasyonel bulgular, Cicirelli'nin (1964) bulgularıyla oldukça tutarlıdır. Torrance (1973), kendi geliştirdiği yaratıcılık testlerinin Norm-Teknik Elkitabında, Victor G.Cicirelli'nin 6.sınıfa devam eden 608 öğrenci ile yaptığı çalışmasından, sekilsel yaratıcılığın dört boyutu arasındaki korelasyonları aktarmıştır. Buna göre Cicirelli'nin sonuçlarında tüm örneklem genelinde akıcılık-esneklik arasındaki ilişki 0.77, akıcılık-orijinallik arasındaki ilişki 0.68, akıcılık-elaborasyon arasındaki ilişki 0.20, esneklik-orijinallik ilişkisi 0.66, esneklik-elaborasyon ilişkisi 0.18, orijinallik-elaborasyon ilişkisi de 0.34 olarak verilmiştir. Cicirelli'nin sonuçlarıyla bu araştırmanın korelasyonel sonuçları arasındaki benzerlik oldukça dikkat çekici olup, elaborasyon faktörünün diğer faktörlerle düşük bir ilişki ortaya koyması, anasınıfı çocukları ile yapılan bu çalışmada elaborasyon ile diğer faktörler arasındaki ilişkinin özellikle erkek çocuklarda düşük çıkması, ayrıca araştırılması gereken hususlardır.

BİBLİYOGRAFYA

- Abra. Jock ve Valentine-French, Suzanne, (1991), "**Gender Differences in Creative Achievement: A Survey of Explanations**", Genetic, Social and General Psychology Monographs, 117, 3: 235-284.
- Aksu, Ayşenur. (1985), "**The Effects of method and Sex on Science Achievement Logical Thinking Ability of 5th Grade Students**" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Can, Ali Metin ve Karakaş, Murat, (1991), "**Korunmaya Muhtaç İlkokul Beşinci Sınıf Çocukları ile Aileleri Yanında Kalan İlkokul Beşinci Sınıf Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin Karşılaştırılması**", Yayınlanmamış Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Moran III, James D., ve diğerleri. (1983a) "**Stimulus Specificity in the Measurement of Original Thinking in Preschool Children**", The Journal of Psychology, 114:99-105.
- Moran III, James D. ve diğerleri. (1983b), "**Original Thinking in Preschool Children**", Child Development, 54: 921-926.

- Öncü. Türkân. (1989) "**Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri ve Wartegg-Biedma Kişilik Testi Aracılığıyla 7-11 Yaş Çocuklarının Yaratıcılığı ve Kişilik Yapıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**"Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Torrance, E.Paul (1972) "**Torrance Tests of Creative Thinking: Directions Manual and Scoring Guide. Figural Tests, Booklet: A**"Princeton, N.J.: Personnel Press Inc.
- Torrance, E.Paul. (1973) "**Torrance Tests of Creative Thinking: Norms Technical Manual.** Lexington. Mass.: Personnel Press Inc.
- Torrance. E.Paul ve Goff, Kathy. (1989) "**A Quiet Revolution**" Journal of Creative Behavior, 23,2: 136-145.